1	**Dades d'identificació de l'assignatura** *Datos de identificación de la asignatura*				
Nom de l'assignatura *Nombre de la asignatura*	TÈCNICA CORPORAL I MOVIMENT I *TÉCNICA CORPORAL Y MOVIMIENTO I*				
Crèdits ECTS *Créditos ECTS*	4	Curs *Curso*	1 er	Semestre *Semestre*	ANUAL
Tipus de formació *Tipo de formación* bàsica, específica, optativa *básica, específica, optativa*	BÀSICA BÁSICA	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura *Idioma/s en que se imparte la asignatura*			Castellà i Valencià Castellano y Valenciano.
Matèria *Materia*	Itineraris: Instruments d'orquestra simfònica, cant i pedagogía. Itinerarios: Instrumentos de orquesta sinfónica, canto y pedagogia.				
Titulació *Titulación*	Graduat o Graduada en música. Graduado o Graduada en música.				
Especialitat *Especialidad*	Interpretació. Interpretación.				
Centre *Centro*	Conservatori Superior de Música 'Òscar Esplà' d'Alacant. Conservatorio Superior de Música 'Oscar Esplá' de Alicante.				
Departament *Departamento*	Cant Canto				
Professorat *Profesorado*	Federica Fasano				
e-mail *e-mail*	f.fasano@iseacv.gva.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

La materia a la que se vincula la presente asignatura se desarrolla en el marco de las enseñanzas artísticas superiores de Música reguladas por el Real Decreto 631/2010, de 14 de mayo, por el que se regula el contenido básico de las enseñanzas artísticas superiores de Grado en Música, así como por la normativa vigente de la Comunitat Valenciana relativa a la ordenación de estas enseñanzas y a la implantación de sus correspondientes planes de estudios.

El Real Decreto 631/2010 establece que las enseñanzas superiores de Música deben proporcionar una formación que integre conocimientos conceptuales, desarrollo de destrezas técnicas y comprensión de los principios estéticos y culturales vinculados al fenómeno artístico, orientada a la adquisición de las competencias necesarias para el ejercicio profesional. Asimismo, establece para la especialidad de Interpretación un perfil profesional basado en una formación cualificada que permita desarrollar una labor interpretativa de alto nivel y que contempla, entre otros aspectos, el conocimiento y dominio de la técnica instrumental y corporal, así como la capacidad para comunicar y desarrollar de manera fundamentada las propias propuestas interpretativas.

En este contexto, Técnica Corporal y Movimiento se plantea como una asignatura de carácter teórico-práctico orientada al conocimiento, exploración y aplicación del cuerpo como elemento fundamental de la práctica musical. Su finalidad es proporcionar al alumnado herramientas que le permitan desarrollar una mayor conciencia corporal, mejorar la calidad y eficiencia del movimiento y favorecer una utilización del cuerpo más disponible, saludable y autónoma durante el estudio, el ensayo y la interpretación musical.

La asignatura aborda la relación entre cuerpo, movimiento e interpretación musical desde un enfoque integrador de la educación somática, las ciencias del movimiento y la neurofisiología aplicada a la interpretación musical. Se trabajará a partir de principios y recursos procedentes de diferentes metodologías contemporáneas de referencia, entre ellas la Técnica Alexander, el método Feldenkrais y Axis Syllabus, así como de conocimientos básicos de anatomía funcional, biomecánica, respiración, aprendizaje motor y organización del movimiento.

A través de la experiencia corporal, la práctica guiada, la observación, el análisis y la reflexión, se pretende que el alumnado no se limite a reproducir modelos externos de organización corporal, sino que desarrolle progresivamente la capacidad de percibir, comprender y adaptar su propio funcionamiento corporal a las demandas específicas de su práctica musical.

De este modo, la asignatura contribuirá a que el alumnado sea capaz de:

- Desarrollar una mayor conciencia y percepción del propio cuerpo y del movimiento.
- Comprender los principios básicos de anatomía funcional y biomecánica relacionados con la práctica instrumental y vocal.
- Identificar y analizar patrones de organización corporal y de movimiento presentes en la práctica musical.
- Mejorar la eficiencia, coordinación, disponibilidad y calidad del movimiento en relación con las demandas de la interpretación.
- Aplicar recursos de preparación y organización corporal antes, durante y después de la práctica musical.
- Desarrollar hábitos de práctica corporalmente saludables y reconocer factores de riesgo asociados a usos poco eficientes del cuerpo en el estudio, el ensayo y la interpretación.
- Integrar principios relacionados con la respiración, la organización corporal y el movimiento en la práctica instrumental y vocal.
- Conocer y experimentar diferentes enfoques de educación somática y técnicas corporales aplicables a la práctica musical.
- Adaptar los recursos corporales trabajados a las características y necesidades específicas de la propia especialidad.
- Desarrollar progresivamente la capacidad para seleccionar, combinar y adaptar herramientas de trabajo corporal de forma autónoma.
- Relacionar los aprendizajes adquiridos en la asignatura con los hábitos de estudio, el ensayo y la práctica profesional del músico.
- Favorecer la transferencia de los aprendizajes corporales al contexto real de la interpretación musical.
- Desarrollar la capacidad de observar, analizar y reflexionar sobre el propio proceso de aprendizaje y sobre la relación entre cuerpo, movimiento y práctica artística.

La asignatura pretende, por tanto, contribuir a una formación integral del músico, entendiendo el cuerpo no únicamente desde una perspectiva funcional o preventiva, sino como un elemento inseparable de la actividad interpretativa y de la construcción de la identidad artística. Se busca favorecer el desarrollo de recursos que permitan al alumnado desenvolverse con mayor autonomía, eficiencia, disponibilidad y presencia en las diferentes situaciones vinculadas a su práctica profesional.

La matèria a la qual es vincula la present assignatura es desenvolupa en el marc dels ensenyaments artístics superiors de Música regulats pel Reial decret 631/2010, de 14 de maig, pel qual es regula el contingut bàsic dels ensenyaments artístics superiors de Grau en Música,

així com per la normativa vigent de la Comunitat Valenciana relativa a l'ordenació d'aquests ensenyaments i a la implantació dels corresponents plans d'estudis.

El Reial decret 631/2010 estableix que els ensenyaments superiors de Música han de proporcionar una formació que integre coneixements conceptuals, desenvolupament de destreses tècniques i comprensió dels principis estètics i culturals vinculats al fenomen artístic, orientada a l'adquisició de les competències necessàries per a l'exercici professional. Així mateix, estableix per a l'especialitat d'Interpretació un perfil professional basat en una formació qualificada que permeta desenvolupar una labor interpretativa d'alt nivell i que contempla, entre altres aspectes, el coneixement i domini de la tècnica instrumental i corporal, així com la capacitat per a comunicar i desenvolupar de manera fonamentada les pròpies propostes interpretatives.

En aquest context, Tècnica Corporal i Moviment es planteja com una assignatura de caràcter teoricopràctic orientada al coneixement, exploració i aplicació del cos com a element fonamental de la pràctica musical. La seua finalitat és proporcionar a l'alumnat eines que li permeten desenvolupar una major consciència corporal, millorar la qualitat i eficiència del moviment i afavorir una utilització del cos més disponible, saludable i autònoma durant l'estudi, l'assaig i la interpretació musical.

L'assignatura aborda la relació entre cos, moviment i interpretació musical des d'un enfocament integrador de l'educació somàtica, les ciències del moviment i la neurofisiologia aplicada a la interpretació musical. Es treballarà a partir de principis i recursos procedents de diferents metodologies contemporànies de referència, entre elles la Tècnica Alexander, el mètode Feldenkrais i Axis Syllabus, així com de coneixements bàsics d'anatomia funcional, biomecànica, respiració, aprenentatge motor i organització del moviment.

A través de l'experiència corporal, la pràctica guiada, l'observació, l'anàlisi i la reflexió, es pretén que l'alumnat no es limite a reproduir models externs d'organització corporal, sinó que desenvolupe progressivament la capacitat de percebre, comprendre i adaptar el seu propi funcionament corporal a les demandes específiques de la seua pràctica musical.

D'aquesta manera, l'assignatura contribuirà a que l'alumnat siga capaç de:

- *Desenvolupar una major consciència i percepció del propi cos i del moviment.*
- *Comprendre els principis bàsics d'anatomia funcional i biomecànica relacionats amb la pràctica instrumental i vocal.*
- *Identificar i analitzar patrons d'organització corporal i de moviment presents en la pràctica musical.*
- *Millorar l'eficiència, coordinació, disponibilitat i qualitat del moviment en relació amb les demandes de la interpretació.*
- *Aplicar recursos de preparació i organització corporal abans, durant i després de la pràctica musical.*
- *Desenvolupar hàbits de pràctica corporalment saludables i reconéixer factors de risc associats a usos poc eficients del cos en l'estudi, l'assaig i la interpretació.*
- *Integrar principis relacionats amb la respiració, l'organització corporal i el moviment en la pràctica instrumental i vocal.*
- *Conéixer i experimentar diferents enfocaments d'educació somàtica i tècniques corporals aplicables a la pràctica musical.*
- *Adaptar els recursos corporals treballats a les característiques i necessitats específiques de la pròpia especialitat.*
- *Desenvolupar progressivament la capacitat per a seleccionar, combinar i adaptar eines de treball corporal de manera autònoma.*
- *Relacionar els aprenentatges adquirits en l'assignatura amb els hàbits d'estudi, l'assaig i la pràctica professional del músic.*
- *Afavorir la transferència dels aprenentatges corporals al context real de la interpretació musical.*

- *Desenvolupar la capacitat d'observar, analitzar i reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge i sobre la relació entre cos, moviment i pràctica artística.*

L'assignatura pretén, per tant, contribuir a una formació integral del músic, entenent el cos no únicament des d'una perspectiva funcional o preventiva, sinó com un element inseparable de l'activitat interpretativa i de la construcció de la identitat artística. Es busca afavorir el desenvolupament de recursos que permeten a l'alumnat desenvolupar-se amb major autonomia, eficiència, disponibilitat i presència en les diferents situacions vinculades a la seua pràctica professional.

1.2 Coneixements previs
Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació
Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación

- Haver superat la prova d'accés al Grau superior en Música.
- Estar inscrit oficialment en primer curs del Grau en Música.
La dinàmica pedagògica del treball anirà adaptant-se als coneixements previs que presente cada alumne fins
obtindre tots el mateix ritme de treball i coneixements.

-Haber superado la prueba de acceso al Grado en Música.
-Estar inscrito oficialmente en primer curso del Grado en Música.
La dinámica pedagógica del trabajo se irá adaptando a los conocimientos previos que presente cada alumno
hasta obtener todos el mismo ritmo de trabajo y conocimientos.

2 Competències de l'assignatura
Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc)
Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)

Competencias transversales (Orden 24/2011)

CT1. Organizar y planificar el trabajo de forma eficiente y motivadora.

CT2. Recoger información significativa, analizarla, sintetizarla y gestionarla adecuadamente.

CT3. Solucionar problemas y tomar decisiones que respondan a los objetivos del trabajo que se realiza.

CT6. Realizar autocrítica hacia el propio desempeño profesional e interpersonal.

CT8. Desarrollar razonada y críticamente ideas y argumentos.

CT11. Desarrollar en la práctica laboral una ética profesional basada en la apreciación y sensibilidad estética.

CT13. Buscar la excelencia y la calidad en su actividad profesional.

CT15. Trabajar de forma autónoma y valorar la importancia de la iniciativa y el espíritu emprendedor en el ejercicio profesional.

Competencias generales

CG5. Fomentar la expresión y creación personal, integrando los conocimientos teóricos, técnicos y
prácticos adquiridos, mostrando sinceridad, responsabilidad y generosidad en el proceso creativo, asumiendo el riesgo, tolerando el fracaso y valorando de manera equilibrada el éxito social.

CG8. Aplicar los métodos de trabajo más apropiados para superar los retos que se le presenten en el terreno del estudio personal y en la práctica musical colectiva.

CG24. Desarrollar capacidades para la autoformación a lo largo de su vida profesional.

Competencias específicas

CE3. Conocer la anatomía, fisiología y biomecánica del cuerpo humano, sus capacidades y limitaciones como vehículo de expresión artística, así como las patologías más frecuentes y su prevención para poder optimizar su interpretación y su labor creativa.

CE4. Expresarse musicalmente con su instrumento/voz de manera fundamentada en el conocimiento y dominio en la técnica instrumental y corporal, así como en las características acústicas, organológicas y en las variantes estilísticas.

CE10. Conocer las implicaciones escénicas que conlleva su actividad profesional y ser capaz de desarrollar sus aplicaciones prácticas.

CE11. Adquirir una personalidad artística singular y flexible que permita adaptarse a entornos y retos creativos múltiples.

Competències transversals (Ordre 24/2011)

CT1. *Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.*

CT2. *Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.*

CT3. *Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza.*

CT6. *Realitzar autocrítica cap al propi exercici professional i interpersonal.*

CT8. *Desenvolupar de manera raonada i crítica idees i arguments.*

CT11. *Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i la sensibilitat estètica.*

CT13. *Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seua activitat professional.*

CT15. *Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.*

Competències generals

CG5. *Fomentar l'expressió i creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits, mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs i valorant de manera equilibrada l'èxit social.*

CG8. *Aplicar els mètodes de treball més apropiats per a superar els reptes que se li presenten en el terreny de l'estudi personal i en la pràctica musical col·lectiva.*

CG24. *Desenvolupar capacitats per a l'autoformació al llarg de la seua vida professional.*

Competències específiques

CE3. *Conéixer l'anatomia, fisiologia i biomecànica del cos humà, les seues capacitats i limitacions com a vehicle d'expressió artística, així com les patologies més recurrents i la seua prevenció per a poder optimitzar la interpretació i la seua tasca creativa.*

CE4. *Expressar-se musicalment amb el seu instrument/veu de manera fonamentada en el coneixement i domini de la tècnica instrumental i corporal, així com en les característiques acústiques, organològiques i en les variants estilístiques.*

CE10. *Conéixer les implicacions escèniques que comporta la seua activitat professional i ser capaç de desenvolupar les seues aplicacions pràctiques.*

CE11. *Adquirir una personalitat artística singular i flexible que permeta adaptar-se a entorns i reptes creatius múltiples.*

3 Resultats d'aprenentatge
Resultados de aprendizaje

RESULTATS D'APRENENTATGE *RESULTADOS DE APRENDIZAJE*	COMPETÈNCIES RELACIONADES *COMPETENCIAS RELACIONADAS*
1. Identificar los principios básicos de anatomía funcional y biomecánica relacionados con la práctica instrumental y vocal.	CT2, CT8, CG8, CE3
2. Reconocer y analizar la propia organización corporal y los patrones de movimiento implicados en la práctica musical.	CT2, CT6, CT8, CE3, CE4
3. Aplicar recursos de educación somática y técnica corporal orientados a mejorar la conciencia, la eficiencia y la disponibilidad corporal.	CT1, CT3, CT13, CG8, CE3, CE4
4. Aplicar principios básicos relacionados con la respiración, la coordinación y la organización corporal en situaciones de práctica musical.	CT1, CT3, CG8, CE3, CE4
5. Identificar factores que pueden interferir en una práctica corporal eficiente y adoptar estrategias adecuadas para su prevención y reorganización.	CT2, CT3, CT6, CT13, CE3, CE4

6. Relacionar los principios de la técnica corporal con las demandas específicas de la práctica instrumental o vocal.	CT3, CT8, CT13, CG8, CE3, CE4
7. Integrar recursos corporales en la preparación y el desarrollo de la interpretación, atendiendo especialmente a la presencia escénica.	CT1, CT3, CT13, CG5, CE4, CE10, CE11
8. Seleccionar y adaptar recursos de preparación corporal de acuerdo con las propias necesidades y con las características de una situación interpretativa concreta.	CT3, CT6, CT15, CG5, CG24, CE3, CE4, CE10, CE11
9. Argumentar y comunicar las decisiones adoptadas en relación con el propio trabajo corporal y su aplicación a la práctica musical.	CT2, CT6, CT8, CT11, CT15, CG5, CG24, CE11
1. Identificar els principis bàsics d'anatomia funcional i biomecànica relacionats amb la pràctica instrumental i vocal.	*CT2, CT8, CG8, CE3*
2. Reconéixer i analitzar la pròpia organització corporal i els patrons de moviment implicats en la pràctica musical.	*CT2, CT6, CT8, CE3, CE4*
3. Aplicar recursos d'educació somàtica i tècnica corporal orientats a millorar la consciència, l'eficiència i la disponibilitat corporal.	*CT1, CT3, CT13, CG8, CE3, CE4*
4. Aplicar principis bàsics relacionats amb la respiració, la coordinació i l'organització corporal en situacions de pràctica musical.	*CT1, CT3, CG8, CE3, CE4* *CT2, CT3, CT6, CT13, CE3, CE4*
5. Identificar factors que poden interferir en una pràctica corporal eficient i adoptar estratègies adequades per a la seua prevenció i reorganització.	*CT3, CT8, CT13, CG8, CE3, CE4*
6. Relacionar els principis de la tècnica corporal amb les demandes específiques de la pràctica instrumental o vocal.	*CT1, CT3, CT13, CG5, CE4, CE10, CE11*
7. Integrar recursos corporals en la preparació i el desenvolupament de la interpretació, atenent especialment a la presència escènica.	*CT3, CT6, CT15, CG5, CG24, CE3, CE4, CE10, CE11*
8. Seleccionar i adaptar recursos de preparació corporal d'acord amb les pròpies necessitats i amb les característiques d'una situació interpretativa concreta.	*CT2, CT6, CT8, CT11, CT15, CG5, CG24, CE11*
9. Argumentar i comunicar les decisions adoptades en relació amb el propi treball corporal i la seua aplicació a la pràctica musical.	

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4	**Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge** *Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje*
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... *Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,…*	Planificació temporal *Planificación temporal*
4.1. Contenidos **1. Conciencia y percepción corporal** Conciencia corporal y percepción. Anatomía básica. Descripción y funcionamiento del aparato locomotor y el sistema nervioso. Relación entre percepción y movimiento. Identificación de hábitos y patrones de organización corporal. Exploración de diferentes posibilidades de movimiento y organización. **2. Anatomía funcional y biomecánica aplicada a la práctica musical** Principios básicos de anatomía funcional y biomecánica. Análisis de la postura. Organización musculoesquelética. Movimiento y equilibrio. Apoyos, coordinación y distribución del esfuerzo. Relación entre estructura, movimiento y práctica instrumental o vocal. **3. Organización corporal y eficiencia del movimiento** Organización corporal estática y dinámica. Coordinación global y segmentaria. Economía y eficiencia del movimiento. Adaptación corporal a las demandas específicas de las diferentes especialidades musicales. **4. Respiración y coordinación corporal** Principios básicos de respiración. Relación entre respiración, movimiento y organización corporal. Coordinación respiratoria y corporal aplicada a la práctica instrumental y vocal. **5. Educación somática y metodologías contemporáneas de trabajo corporal** Principios y recursos procedentes de diferentes metodologías contemporáneas de educación somática y trabajo corporal, entre ellas la Técnica Alexander, el método Feldenkrais y Axis	**4.2. Organización temporal** Los contenidos se desarrollarán de manera progresiva durante todo el curso, combinando la adquisición de fundamentos teóricos y perceptivos con su experimentación y aplicación práctica. **Primer periodo:** conciencia corporal, percepción, anatomía funcional, biomecánica y organización corporal. **Segundo periodo:** respiración, coordinación, educación somática, metodologías contemporáneas y principios de neurofisiología aplicada. **Tercer periodo:** preparación corporal, hábitos de práctica, presencia escénica, adaptación de recursos y transferencia a la práctica instrumental y vocal. La organización temporal podrá adaptarse a las características y necesidades del grupo, manteniendo la secuenciación general y la consecución progresiva de los resultados de aprendizaje.

Syllabus, así como otras referencias pertinentes para el desarrollo de la conciencia y la eficiencia del movimiento. **6. Neurofisiología aplicada a la interpretación musical** Principios básicos relacionados con percepción, movimiento, aprendizaje motor y organización de la acción en el contexto de la práctica interpretativa. **7. Preparación corporal y hábitos de práctica** Preparación corporal, disponibilidad y organización previa a la práctica. Hábitos saludables y ergonomía. Recursos de recuperación y cuidado corporal aplicados al estudio, el ensayo y la interpretación. **8. Presencia escénica** Atención, disponibilidad corporal, percepción, relación con el espacio y presencia en el contexto de la actuación musical. **9. Aplicación a la práctica instrumental y vocal** Adaptación de los recursos corporales a las características, demandas y necesidades específicas de las diferentes especialidades y situaciones de práctica musical. **10. Autonomía y transferencia** Selección, adaptación y aplicación autónoma de recursos corporales a situaciones concretas de estudio, ensayo e interpretación. Reflexión sobre el propio proceso de aprendizaje y transferencia de los contenidos al contexto artístico y profesional. ***4.1. Continguts*** ***1. Consciència i percepció corporal*** *Consciència corporal i percepció. Anatomia bàsica. Descripció i funcionament de l'aparell locomotor i el sistema nerviós. Relació entre percepció i moviment. Identificació d'hàbits i patrons d'organització corporal. Exploració de diferents possibilitats de moviment i organització.* ***2. Anatomia funcional i biomecànica aplicada a la pràctica musical*** *Principis bàsics d'anatomia funcional i biomecànica. Anàlisi de la postura. Organització musculoesquelètica. Moviment i equilibri. Suports, coordinació i distribució de l'esforç. Relació entre estructura, moviment i pràctica instrumental o vocal.* ***3. Organització corporal i eficiència del moviment*** *Organització corporal estàtica i dinàmica. Coordinació global i segmentària. Economia i eficiència del moviment. Adaptació*	***4.2. Organització temporal*** *Els continguts es desenvoluparan de manera progressiva al llarg de tot el curs, combinant l'adquisició de fonaments teòrics i perceptius amb la seua experimentació i aplicació pràctica.* ***Primer període:** consciència corporal, percepció, anatomia funcional, biomecànica i organització corporal.* ***Segon període:** respiració, coordinació, educació somàtica, metodologies contemporànies i principis de neurofisiologia aplicada.* ***Tercer període:** preparació corporal, hàbits de pràctica, presència escènica, adaptació de recursos i transferència a la pràctica instrumental i vocal.* *L'organització temporal podrà adaptar-se a les característiques i necessitats del grup, mantenint la seqüenciació general i la consecució progressiva dels resultats d'aprenentatge.*

corporal a les demandes específiques de les diferents especialitats musicals. ***4. Respiració i coordinació corporal*** *Principis bàsics de respiració. Relació entre respiració, moviment i organització corporal. Coordinació respiratòria i corporal aplicada a la pràctica instrumental i vocal.* ***5. Educació somàtica i metodologies contemporànies de treball corporal*** *Principis i recursos procedents de diferents metodologies contemporànies d'educació somàtica i treball corporal, entre elles la Tècnica Alexander, el mètode Feldenkrais i Axis Syllabus, així com altres referències pertinents per al desenvolupament de la consciència i l'eficiència del moviment.* ***6. Neurofisiologia aplicada a la interpretació musical*** *Principis bàsics relacionats amb la percepció, el moviment, l'aprenentatge motor i l'organització de l'acció en el context de la pràctica interpretativa.* ***7. Preparació corporal i hàbits de pràctica*** *Preparació corporal, disponibilitat i organització prèvia a la pràctica. Hàbits saludables i ergonomia. Recursos de recuperació i cura corporal aplicats a l'estudi, l'assaig i la interpretació.* ***8. Presència escènica*** *Atenció, disponibilitat corporal, percepció, relació amb l'espai i presència en el context de l'actuació musical.* ***9. Aplicació a la pràctica instrumental i vocal*** *Adaptació dels recursos corporals a les característiques, demandes i necessitats específiques de les diferents especialitats i situacions de pràctica musical.* ***10. Autonomia i transferència*** *Selecció, adaptació i aplicació autònoma de recursos corporals a situacions concretes d'estudi, assaig i interpretació. Reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge i transferència dels continguts al context artístic i profesional.*	

5	**Activitats formatives** *Actividades formativas*

5.1	**Activitats de treball presencials** *Actividades de trabajo presenciales*		
ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Classe presencial *Clase presencial*	Exposició de continguts per part del profesor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. *Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.*	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 y 9	28 h
Classes pràctiques *Clases prácticas*	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. *Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones…, búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.* *Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.*	2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8	4 h
Exposició treball en grup *Exposición trabajo en grupo*	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. *Aplicación de conocimientos interdisciplinares.*	2, 3, 6, 7, 8 i 9	4h
Tutoria *Tutoría*	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, talleres, lectures, realització de treballs, projectes, etc. *Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por*	5, 6, 8 y 9	2 h

	un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.		
Avaluació *Evaluación*	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. *Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.*	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 y 9	2 h
		SUBTOTAL	40 h

5.2	**Activitats de treball autònom** *Actividades de trabajo autónomo*		
ACTIVITATS *ACTIVIDADES*	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge *Metodología de enseñanza-aprendizaje*	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge *Relación con los Resultados de Aprendizaje*	Volum treball (en nº hores o ECTS) *Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)*
Treball autònom *Trabajo autónomo*	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 y 9	20 h
Estudi pràctic *Estudio práctico*	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. *Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,… para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.*	2, 3, 4, 5, 6, 7 y 8	35 h
Activitats complement	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions,	6, 7, 8 y 9	5 h

àries *Actividades complementarias*	concerts, representacions, congresos, conferències,... *Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,…*		
		SUBTOTAL	60 h

TOTAL	100 h

6 Sistema d'avaluació i qualificació
Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació
Instrumentos de evaluación

Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,…), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, cuaderns d'observació, portafolio,…
Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,…), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,…

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ *INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN*	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) *Porcentaje otorgado (%)*
Evaluación inicial: se realizará una audición para observar la situación de partida del alumno.	Todas las competencias de los objetivos y de los contenidos citados anteriormente.	0%
Evaluación continua del trabajo realizado durante el curso: seguimiento del proceso, participación en las actividades prácticas, aplicación de los recursos trabajados, trabajos y tareas propuestas.		30%
Evaluación final (examen): Presentación y fundamentación de una propuesta personal de preparación corporal y aplicación práctica de los contenidos de la asignatura. Se divide en tres apartados. **1- Exposición oral (15 min)** **2- Demostración práctica. (15 min)** **3- Ejecución (5 min)**		70%
1. Exposición oral (15–20 minutos aprox.) El alumnado deberá explicar su rutina de preparación corporal previa a la interpretación (pre) y tu rutina posterior a la interpretación (post). Durante esta exposición tendrán que justificar las técnicas, recursos y enfoques en los que se basa su propuesta, explicando su finalidad y fundamentándolos desde el punto de vista de la técnica corporal, la neurofisiología del movimiento y la gestión de la activación o de los nervios asociados a la interpretación musical. En esta parte se valorará: • La claridad y organización de la exposición. • La coherencia de la propuesta. • La fundamentación de las técnicas y recursos empleados. • La capacidad de integrar y transferir los principios de la técnica corporal y	*Totes les competències dels objectius i dels continguts citats anteriorment.*	*0%* *30%* *70%*

movimiento a la preparación para la interpretación musical. • La capacidad de análisis crítico y reflexión personal. **2. Demostración práctica (15–20 minutos aprox.)** El alumnado deberá demostrar de forma práctica su rutina de preparación corporal previa y tu rutina posterior a la interpretación. En esta parte se valorará: • La correcta ejecución de la rutina. • El dominio y la precisión en la aplicación de los ejercicios. • La coherencia entre la fundamentación teórica y la práctica realizada. • La adecuación de la propuesta a las necesidades de la práctica musical. **3. Ejecución musical o dirección (2–3 minutos aprox.)** A continuación, el alumnado realizará una breve interpretación musical (en el caso de ser instrumentista) o una breve práctica de dirección (en el caso de la especialidad de Dirección), en la que se evaluará la transferencia de la preparación corporal a la práctica interpretativa. En esta parte se valorará: • La integración de los contenidos trabajados durante la preparación. • La transferencia de la técnica corporal a la ejecución musical. • La calidad de la presencia corporal durante la interpretación o la dirección. En las actividades de exposición oral, el alumnado podrá apoyarse en diferentes recursos y materiales —como presentaciones digitales, pptx., pizarra, esquemas, cuadernos u otros soportes—. Los materiales utilizados como apoyo deberán ser entregados al profesor para su consideración como material de evaluación. A criterio del profesor/es de la asignatura se podrán realizar preguntas sobre los conocimientos adquiridos durante el curso en referencia a los contenidos de la guía docente. El docente valorará a cada alumno teniendo que obtener como mínimo un 5 en este examen para poder aprobar la asignatura.		

Avaluació inicial: *es realitzarà una audició per a observar la situació de partida de l'alumne.* ***Avaluació contínua del treball realitzat durant el curs:*** *seguiment del procés, participació en les activitats pràctiques, aplicació dels recursos treballats, treballs i tasques proposades.* ***Avaluació final (examen):*** *presentació i fonamentació d'una proposta personal de preparació corporal i aplicació pràctica dels continguts de l'assignatura. Es divideix en tres apartats.* *1- Exposició oral (15 min)* *2- Demostració pràctica (15 min)* *3- Execució (5 min)* ***1. Exposició oral (15–20 minuts aprox.)*** *L'alumnat haurà d'explicar la seua rutina de preparació corporal prèvia a la interpretació (pre) i la seua rutina posterior a la interpretació (post). Durant aquesta exposició hauran de justificar les tècniques, recursos i enfocaments en què es basa la seua proposta, explicant-ne la finalitat i fonamentant-los des del punt de vista de la tècnica corporal, la neurofisiologia del moviment i la gestió de l'activació o dels nervis associats a la interpretació musical.* ***En aquesta part es valorarà:*** • *La claredat i organització de l'exposició.* • *La coherència de la proposta.* • *La fonamentació de les tècniques i recursos emprats.* • *La capacitat d'integrar i transferir els principis de la tècnica corporal i moviment a la preparació per a la interpretació musical.* • *La capacitat d'anàlisi crítica i reflexió personal.* ***2. Demostració pràctica (15–20 minuts aprox.)*** *L'alumnat haurà de demostrar de manera pràctica la seua rutina de preparació corporal prèvia i la seua rutina posterior a la interpretació.*		

En aquesta part es valorarà: • *La correcta execució de la rutina.* • *El domini i la precisió en l'aplicació dels exercicis.* • *La coherència entre la fonamentació teòrica i la pràctica realitzada.* • *L'adequació de la proposta a les necessitats de la pràctica musical.* ***3. Execució musical o direcció (2–3 minuts aprox.)*** *A continuació, l'alumnat realitzarà una breu interpretació musical (en el cas de ser instrumentista) o una breu pràctica de direcció (en el cas de l'especialitat de Direcció), en la qual s'avaluarà la transferència de la preparació corporal a la pràctica interpretativa.* ***En aquesta part es valorarà:*** • *La integració dels continguts treballats durant la preparació.* • *La transferència de la tècnica corporal a l'execució musical.* • *La qualitat de la presència corporal durant la interpretació o la direcció.* *En les activitats d'exposició oral, l'alumnat podrà recolzar-se en diferents recursos i materials —com ara presentacions digitals, pptx., pissarra, esquemes, quaderns o altres suports—. Els materials utilitzats com a suport hauran de ser lliurats al professorat perquè siguen considerats material d'avaluació.* *A criteri del professor o professors de l'assignatura, es podran realitzar preguntes sobre els coneixements adquirits durant el curs en referència als continguts de la guia docent. El docent valorarà cada alumne, que haurà d'obtindre com a mínim un 5 en aquest examen per a poder aprovar l'assignatura.*		

6.2	**Criteris d'avaluació i dates d'entrega** *Criterios de evaluación y fechas de entrega*

1. Conocimiento y comprensión de los principios básicos de anatomía funcional y biomecánica relacionados con la práctica musical.
2. Capacidad para observar y analizar la propia organización corporal y los patrones de movimiento implicados en la práctica instrumental o vocal.
3. Aplicación adecuada de los principios y recursos trabajados durante el curso.
4. Capacidad para relacionar los contenidos teóricos con la experiencia corporal y con la práctica musical.
5. Capacidad para adaptar los recursos de técnica corporal a las características individuales y a las necesidades específicas de la práctica.

6. Capacidad para integrar los recursos de preparación corporal en situaciones concretas de estudio, ensayo e interpretación.
7. Capacidad para aplicar los contenidos relacionados con la presencia escénica.
8. Capacidad de observación, análisis y reflexión crítica sobre el propio proceso de aprendizaje.
9. Capacidad para justificar las decisiones adoptadas en relación con la selección y aplicación de los recursos corporales.
10. Claridad, organización y coherencia en la comunicación oral y escrita.
11. Dominio y precisión en la ejecución práctica de las propuestas.
12. Capacidad para transferir los contenidos trabajados a la propia práctica instrumental, vocal o directiva.
13. Desarrollo progresivo de autonomía en la selección, adaptación y aplicación de recursos.
14. Participación regular en las actividades propuestas y evolución positiva del proceso de aprendizaje.
15. Capacidad para integrar de manera coherente los contenidos trabajados a lo largo del curso.
16. Grado de adquisición de las competencias y resultados de aprendizaje establecidos para la asignatura.

1. *Coneixement i comprensió dels principis bàsics d'anatomia funcional i biomecànica relacionats amb la pràctica musical.*
2. *Capacitat per a observar i analitzar la pròpia organització corporal i els patrons de moviment implicats en la pràctica instrumental o vocal.*
3. *Aplicació adequada dels principis i recursos treballats durant el curs.*
4. *Capacitat per a relacionar els continguts teòrics amb l'experiència corporal i amb la pràctica musical.*
5. *Capacitat per a adaptar els recursos de tècnica corporal a les característiques individuals i a les necessitats específiques de la pràctica.*
6. *Capacitat per a integrar els recursos de preparació corporal en situacions concretes d'estudi, assaig i interpretació.*
7. *Capacitat per a aplicar els continguts relacionats amb la presència escènica.*
8. *Capacitat d'observació, anàlisi i reflexió crítica sobre el propi procés d'aprenentatge.*
9. *Capacitat per a justificar les decisions adoptades en relació amb la selecció i aplicació dels recursos corporals.*
10. *Claredat, organització i coherència en la comunicació oral i escrita.*
11. *Domini i precisió en l'execució pràctica de les propostes.*
12. *Capacitat per a transferir els continguts treballats a la pròpia pràctica instrumental, vocal o directiva.*
13. *Desenvolupament progressiu d'autonomia en la selecció, adaptació i aplicació de recursos.*
14. *Participació regular en les activitats proposades i evolució positiva del procés d'aprenentatge.*
15. *Capacitat per a integrar de manera coherent els continguts treballats al llarg del curs.*
16. *Grau d'adquisició de les competències i resultats d'aprenentatge establerts per a l'assignatura.*

FALTAS DE ASISTENCIA

En cuanto a la asistencia (obligatoria), se permite un máximo de 3 faltas injustificadas a lo largo de todo el curso. Una vez superada esta cantidad de faltas, el alumno/a perderá la evaluación continua.

Las faltas justificadas lo podrán ser en las circunstancias siguientes:

1. Por enfermedad, con el justificante médico correspondiente. El alumno/a deberá entregar a la profesora el justificante médico en un plazo máximo de 15 días a contar desde el día de la falta.

2. Por actividades del propio centro, mediante justificante del profesor encargado de la actividad correspondiente.
3. Exámenes oficiales, pruebas de coro profesional, temas judiciales o notariales. Todo ello mediante un documento justificante oficial.

Si el número de faltas injustificadas rebasa de forma considerable las permitidas, se estará a lo dispuesto en el apartado Primero. 6 de la Resolución de 3 de julio de 2018, de la Dirección del ISEACV y, en consecuencia, se podría perder la condición de alumno/a por abandono escolar.

Según esta: cuando un alumno/a deje de asistir sin justificación a todas las asignaturas de las que se haya matriculado durante un período continuado equivalente a un tercio del curso escolar, se considerará abandono escolar por parte del alumno/a. En este caso perderá la condición de alumno/a, quedando desvinculado/a de los estudios en los términos que se especifican en el punto 5 del artículo 14 del Decreto 48/2011, de 6 de mayo, del Consell, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas artísticas superiores.

Las fechas concretas de las actividades evaluables y de la prueba final se comunicarán al alumnado con la suficiente antelación.

FALTES D'ASSISTÈNCIA

Pel que fa a l'assistència (obligatòria), es permet un màxim de 3 faltes injustificades al llarg de tot el curs. Una vegada superada aquesta quantitat de faltes, l'alumne/a perdrà l'avaluació contínua.

Les faltes justificades ho podran ser en les circumstàncies següents:

1. *Per malaltia, amb el justificant mèdic corresponent. L'alumne/a haurà de lliurar a la professora el justificant mèdic en un termini màxim de 15 dies a comptar des del dia de la falta.*
2. *Per activitats del mateix centre, mitjançant un justificant del professor encarregat de l'activitat corresponent.*
3. *Exàmens oficials, proves de cor professional, assumptes judicials o notarials. Tot això mitjançant un document justificatiu oficial.*

Si el nombre de faltes injustificades supera de manera considerable les permeses, s'estarà al que disposa l'apartat Primer. 6 de la Resolució de 3 de juliol de 2018, de la Direcció de l'ISEACV i, en conseqüència, es podria perdre la condició d'alumne/a per abandonament escolar.

Segons aquesta: quan un alumne/a deixe d'assistir sense justificació a totes les assignatures de les quals s'haja matriculat durant un període continuat equivalent a un terç del curs escolar, es considerarà abandonament escolar per part de l'alumne/a. En aquest cas perdrà la condició d'alumne/a, quedant desvinculat/ada dels estudis en els termes que s'especifiquen en el punt 5 de l'article 14 del Decret 48/2011, de 6 de maig, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments artístics superiors.

Les dates concretes de les activitats avaluables i de la prova final es comunicaran a l'alumnat amb la suficient antelació.

6.3 Sistemes de recuperació
Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

Para el alumnado que haya suspendido o que no haya seguido el desarrollo normal de las clases, se establecerá una prueba de recuperación destinada a comprobar la adquisición de los contenidos, competencias y resultados de aprendizaje previstos en la asignatura.

En el caso del alumnado que no haya podido acogerse al sistema de evaluación continua, la evaluación se realizará mediante una prueba individual que permita acreditar el dominio de los contenidos de la asignatura a través de los siguientes apartados:

1. Memoria razonada de la propuesta de preparación corporal

El alumno/a deberá entregar una memoria escrita de entre 1.500 y 2.000 palabras en la que desarrolle y fundamente una propuesta personal de preparación corporal previa y posterior a la interpretación.

La memoria deberá incluir:

- descripción de la rutina de preparación corporal previa;
- descripción de la rutina posterior a la interpretación;
- objetivos generales y específicos de los recursos empleados;
- justificación y fundamentación de los ejercicios y recursos seleccionados;
- relación de la propuesta con los contenidos de técnica corporal y movimiento trabajados en la asignatura;
- referencias a los principios de aprendizaje motor y neurofisiología aplicada a la interpretación musical;
- bibliografía utilizada.

2. Exposición oral

Exposición individual de aproximadamente 15–20 minutos en la que el alumno/a presentará y fundamentará su propuesta.

Se valorará:

- claridad y organización de la exposición;
- coherencia de la propuesta;
- fundamentación de las técnicas y recursos utilizados;
- capacidad para integrar los contenidos de la asignatura;
- capacidad de análisis y reflexión;
- capacidad para justificar las decisiones adoptadas.

3. Demostración práctica

Demostración individual de aproximadamente 15–20 minutos de la propuesta de preparación corporal.

Se valorará:

- correcta ejecución de la propuesta;
- dominio y precisión en la aplicación de los ejercicios;
- coherencia entre la fundamentación teórica y la práctica;
- adecuación de la propuesta a las necesidades de la práctica musical;
- capacidad de adaptación de los recursos.

4. Aplicación a la práctica musical

Breve interpretación musical o práctica de dirección, de aproximadamente 5 minutos, en la que se valorará la transferencia de los contenidos trabajados a la práctica interpretativa.

Se valorará:

- integración de los contenidos trabajados;
- transferencia de la preparación corporal a la ejecución musical;
- disponibilidad y presencia corporal;
- adecuación de la organización corporal a la situación interpretativa.

La prueba de recuperación tendrá carácter teórico-práctico y permitirá comprobar de forma individualizada la adquisición de los resultados de aprendizaje previstos.

No se trata de reproducir una rutina única o predeterminada, sino de presentar una propuesta personal, coherente, razonada y adecuadamente fundamentada que demuestre la comprensión y aplicación de los contenidos propios de la asignatura.

Los criterios de evaluación serán los mismos que para la evaluación final.

En caso de superar las condiciones de asistencia establecidas y perderse la evaluación continua, el alumnado deberá presentarse al sistema de evaluación establecido para quienes no hayan seguido el desarrollo normal de las clases.

Si el número de faltas injustificadas rebasa de forma considerable las permitidas, se estará a lo dispuesto en el apartado Primero. 6 de la Resolución de 3 de julio de 2018, de la Dirección del ISEACV y, en consecuencia, se podría perder la condición de alumno/a por abandono escolar.

Per a l'alumnat que haja suspés o que no haja seguit el desenvolupament normal de les classes, s'establirà una prova de recuperació destinada a comprovar l'adquisició dels continguts, competències i resultats d'aprenentatge previstos en l'assignatura.

En el cas de l'alumnat que no haja pogut acollir-se al sistema d'avaluació contínua, l'avaluació es realitzarà mitjançant una prova individual que permeta acreditar el domini dels continguts de l'assignatura a través dels apartats següents:

1. Memòria raonada de la proposta de preparació corporal

L'alumne/a haurà de lliurar una memòria escrita d'entre 1.500 i 2.000 paraules en la qual desenvolupe i fonamente una proposta personal de preparació corporal prèvia i posterior a la interpretació.

La memòria haurà d'incloure:

- *descripció de la rutina de preparació corporal prèvia;*
- *descripció de la rutina posterior a la interpretació;*
- *objectius generals i específics dels recursos emprats;*
- *justificació i fonamentació dels exercicis i recursos seleccionats;*
- *relació de la proposta amb els continguts de tècnica corporal i moviment treballats en l'assignatura;*
- *referències als principis d'aprenentatge motor i neurofisiologia aplicada a la interpretació musical;*
- *bibliografia utilitzada.*

2. Exposició oral

Exposició individual d'aproximadament 15–20 minuts en la qual l'alumne/a presentarà i fonamentarà la seua proposta.

Es valorarà:

- *claredat i organització de l'exposició;*
- *coherència de la proposta;*
- *fonamentació de les tècniques i recursos utilitzats;*
- *capacitat per a integrar els continguts de l'assignatura;*
- *capacitat d'anàlisi i reflexió;*
- *capacitat per a justificar les decisions adoptades.*

3. Demostració pràctica

Demostració individual d'aproximadament 15–20 minuts de la proposta de preparació corporal.

Es valorarà:

- *correcta execució de la proposta;*
- *domini i precisió en l'aplicació dels exercicis;*
- *coherència entre la fonamentació teòrica i la pràctica;*
- *adequació de la proposta a les necessitats de la pràctica musical;*
- *capacitat d'adaptació dels recursos.*

4. Aplicació a la pràctica musical

Breu interpretació musical o pràctica de direcció, d'aproximadament 5 minuts, en la qual es valorarà la transferència dels continguts treballats a la pràctica interpretativa.

Es valorarà:

- *integració dels continguts treballats;*
- *transferència de la preparació corporal a l'execució musical;*
- *disponibilitat i presència corporal;*
- *adequació de l'organització corporal a la situació interpretativa.*

La prova de recuperació tindrà caràcter teoricopràctic i permetrà comprovar de manera individualitzada l'adquisició dels resultats d'aprenentatge previstos.

No es tracta de reproduir una rutina única o predeterminada, sinó de presentar una proposta personal, coherent, raonada i adequadament fonamentada que demostre la comprensió i aplicació dels continguts propis de l'assignatura.

Els criteris d'avaluació seran els mateixos que per a l'avaluació final.

En cas de superar les condicions d'assistència establertes i perdre l'avaluació contínua, l'alumnat haurà de presentar-se al sistema d'avaluació establert per a aquells que no hagen seguit el desenvolupament normal de les classes.

Si el nombre de faltes injustificades supera de manera considerable les permeses, s'estarà al que disposa l'apartat Primer. 6 de la Resolució de 3 de juliol de 2018, de la Direcció de l'ISEACV i, en conseqüència, es podria perdre la condició d'alumne/a per abandonament escolar.

7 Bibliografia

Bibliografía

Bibliografía básica

Alexander, F. M. (2001). *The Use of the Self*. London: Orion Publishing Group.

Blanco, P. (2013). La calidad de la postura corporal durante la ejecución musical [Tesis doctoral]. Universidad de Vigo, Vigo.

Conable, B. (2011). Lo que todo músico tiene que saber sobre el cuerpo. Barcelona: Laertes.

Cubells, R. (2010). Músicos y lesiones. Biomecánica, 126(1), 16–17. Retrieved from https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2099/12301/02 Músicos y lesiones.pdf

Dalia, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Madrid: Mundimúsica Ediciones.

García, R. (2011). Optimiza tu actividad musical. La técnica Alexander en la música. Rivera editores.

Feldenkrais, M. (1972). *Awareness Through Movement: Health Exercises for Personal Growth*. New York: Harper & Row.

Feldenkrais, M. (1981). *The Elusive Obvious, or, Basic Feldenkrais*. Cupertino, CA: Meta Publications.

Franklin, E. (1996). *Dynamic Alignment Through Imagery*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Hanna, T. (1988). *Somatics: Reawakening the Mind's Control of Movement, Flexibility, and Health*. Cambridge, MA: Da Capo Press.

Klein-Vogelbach, S. (1990). *Functional Kinetics: Observing, Analyzing, and Teaching Human Movement*. Berlin: Springer-Verlag.

Klein, S., Lahme, A. y Spirgi, I. (2010). Interpretación musical y postura corporal. Madrid: Ediciones Akal.

Linari, M. (2013). Influencia de la actividad ocupacional en instrumentistas musicales profesionales y la aparición de alteraciones musculoesqueléticas [Tesis Doctoral]. Universidad de Granada, Granada.

Souchard, P. (2018). RPG. Principios de la Reeducación Postural Global. Paidotribo.

Todd, M. E. (1980). *The Thinking Body*. Princeton, NJ: Princeton Book Company.

De Alcantara, P. (1997). *Indirect Procedures: A Musician's Guide to the Alexander Technique*. Oxford: Clarendon Press.

Dimon, T. (2011). *Your Body, Your Voice: The Key to Natural Singing and Speaking*. Berkeley, CA: North Atlantic Books.

Sentianin, P. (2018). *Natural Singing: A Guide for Using the Alexander Technique to Teach Voice* [Tesis Doctoral]. University of Colorado Boulder.

Wu, S. J. (2007). "Occupational Risk Factors for Musculoskeletal Disorders in Musicians: A Systematic Review." *Medical Problems of Performing Artists, 22*(2), 43–51.

Bibliografía complementaria

Bartenieff, I., & Lewis, D. (1980). *Body Movement: Coping with the Environment*. New York: Routledge.

Bernstein, N. A. (1967). *The Coordination and Regulation of Movements*. Oxford: Pergamon Press.

Crecis, J. (2021). *Designing Presence: Entering Towards Vivencia*. Routledge.

Calais-Germain, B. (1993). *Anatomy of Movement*. Seattle: Eastland Press.

Cohen, B. B. (1993). *Sensing, Feeling, and Action: The Experiential Anatomy of Body-Mind Centering*. Northampton, MA: Contact Editions.

Faust, F. (2014). *La rivoluzione del movimento. The Axis Syllabus*. M. Borgese (ed.), C. Marrucci (trad.). Roma: Castelvecchi.

Franklin, E. (2018). *Conditioning for Dance: Training for Whole-Body Coordination and Efficiency*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Gallagher, S. (2005). *How the Body Shapes the Mind*. Oxford: Clarendon Press.

Gardner, H. (1985). *The Mind's New Science: A History of the Cognitive Revolution*. New York: Basic Books.

Johnson, M. (2007). *The Meaning of the Body: Aesthetics of Human Understanding*. Chicago: University of Chicago Press.

Myers, T. W. (2014). Anatomy Trains. Myofascial Meridians for Manual and Movement Therapists. London: Churchill Livingstone.

Paxton, S., Andrien, B. y Corin, F. (2008). Material for the spine – A movement study. Brussels: Contredanse Editions.

Paxton, S. (2018). Gravity. Brussels: Contredanse Editions.

Shusterman, R. (2008). *Body Consciousness: A Philosophy of Mindfulness and Somaesthetics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Squire, L. R., Berg, D., Bloom, F. E., du Lac, S., Ghosh, A., & Spitzer, N. C. (eds.) (2012). *Fundamental Neuroscience* (4th ed.). Amsterdam: Academic Press/Elsevier.

Referencias específicas de metodologías y recursos de movimiento

Alexander, F. M. (1923). *Constructive Conscious Control of the Individual*.

Feldenkrais, M. (1985). *The Potent Self*. Cambridge, MA: Harper & Row.

Franklin, E. (2003). *Pelvic Power: Mind/Body Exercises for Strength, Flexibility, Posture, and Balance for Men and Women*. Highstown, NJ: Elysian Editions.

La bibliografía se complementará con artículos científicos, materiales docentes y recursos especializados relacionados con anatomía funcional, aprendizaje motor, educación somática, ciencias del movimiento y práctica interpretativa.